

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Sectio VII. Quibus modis officium, & potestas judicis delegati finiatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

recusationis latam nondum sit omnino extincta delegati jurisdictio, sed suspensa tantum, & impedita, consequenter in causa sibi commissa ulterius procedere non potest, ac subdelegare, nisi pars recusans consentiat; quod nec consentiente parte facere potest, si contra eum pronuntiatum jam sit, cum ut sic omnino extincta sit illius jurisdictio, quam partes litigantes dare non possunt.

Advertendum secundò, quòd non tantum iudex delegatus suspectus, sed etiam locus recusari possit, si pars citata ad eum securè accedere non possit, propter inimicitias v. g. tam privatas quam publicas civitatis cum civitate, prout sumitur ex *c. cum Raphael 35. h. t.* (quia ut sic gravatur pars in obtinenda iustitia, & potest pars gravata petere, ut sibi iudex in securo loco detur; quamvis enim, si utraque pars *presens* in curia sit, non detur iudex ad unius tantum partis instantiam, nisi altera etiam consentiat; in casu tamen absentis partis datur uni iudici delegato, modò adversa pars non contradicat.

Advertendum tertio, audiendum eum non esse, qui delegati literas ad delegantem datas aperit, de falsitate suspectus, si postea falsas eas probare velit, prout sumitur ex *c. cum olim Magister 3. h. t.* ut in eo ipso puniatur, ut ait Pontifex, in quo peccavit, & ex proprio dolo non ferat commodum,

Compend. Pirhing.

SECTIO VII.

Quibus modis officium, & potestas iudicis delegati finiatur.

§. I.

An, & quomodo finiatur potestas iudicis delegati per sententia executionem, vel si pronuntiet jurisdictionem sibi non competere in causa, aut per lapsum temporis.

Cessare officium, & potestatem iudicis delegati, si sententiam executioni mandavit, aut alteri exequendam commisit, habetur in *c. in literis 9. h. t.* (cum in tali casu omni suo officio functus sit) ita ut sive bene, sive malè iudicaverit, non possit iterum in eadem causa absque nova commissione iudicare, arg. *c. si compromissarius 37. §. si verò h. t. in 6.* nisi sit delegatus ad universitatem causarum Ecclesiasticarum, qui æquiparantur ordinariis.

Cessat secundò iudicis delegati, quoad causam delegatam, potestas & officium, si interloquendo pronuntiat ipse, nullam sibi jurisdictionem in tali causa principali competere (ed quòd v. g. rescriptum delegationis sit subreptitium) quamvis enim talis sententia definitiva non sit, cum non decidat causam principalem, vim tamen habet definitiva, & per eam extinguitur potestas delegati, sive malè sive bene pronuntiaverit, nisi intra tempus competens à tali sententia fuerit appellatum, quia per appellationem extinguitur

guitur sententia, quasi lata non fuisset, juxta *o. cessante. 60. de appellat.*

Cessat tertiò jurisdicção delegati judicis, si causa ad certum tempus, intra duos vel tres menses v. g. decidenda, commissa fuit, tempus tamen elapsum est, antequam causa decideretur, nisi terminus præfixi temporis in favorem partium, communi consensu partium fuerit prorogatus, *c. diocesis h. 2.* limitata enim talis forma commissionis cum sit, consequenter limitatio illius observari debet, & possunt tamen partes eam limitationem prorogare, cum in favorem scilicet earum sit addita, nisi à delegatis expressè prohibita fuerit facienda ex partium consensu prorogatio, aut aliunde appareat, terminum non tam in favorem partium, quam ob bonum commune, & publicum fuisse præscriptum. Nihil tamen obest certi temporis limitatio, intra quod decidenda causa sit, si post illud elapsum fieri adhuc possit executio, cum termini illi non tam ad exequendam, quam ad ferendam sententiam præfixi sint.

§. II.

An, & quomodo finiatur jurisdicção, & potestas Delegati judicis morte ejusdem?

Quòd morte ipsius delegati expiret delegatio, si facta hæc sit personæ, proprium delegati nomen exprimendo, committo v. g. hanc causam cognoscendam & decidendam Titio, sentiunt Canonistæ communiter, eo quòd in tali casu videatur electa industria personæ, ad successorem non transiens. Si verò delegatio facta fuit Dignitati, seu sub nomi-

ne Dignitatis, Episcopo v. g. Præposito, Decano hujus Ecclesiæ, morte delegati non expirat jurisdicção, sed ad successorem in eadem dignitate transit, etiam si res adhuc sit integra, & nondum cepta cognosci causa; sicuti enim in priore casu persona, quæ moritur, ita in hoc casu Dignitas electa est, quæ nunquam interit *c. quoniam 14. h. 2.* neque tamen, ut cognoscatur, num delegatio facta sit personæ, aut dignitati, ad sola verba attendendum est, utrum scilicet sub nomine proprio delegati, an sub nomine dignitatis fuerit facta delegatio, sed potius inspicienda est præsumpta voluntas committentis ex variis conjecturis & causæ arduitate, ac circumstantiis colligenda. Quòd si tamen simul proprium nomen delegati & Dignitas illius expressa sit, tibi Petro, Episcopo Compostellano, causam hanc dijudicandam committo, ita ut dubiū esse possit, utrum personæ, an dignitati facta fuerit commissio, si de voluntate delegantis ex aliis conjecturis constare non possit, censenda est hujusmodi commissio esse personalis, sive intuitu personæ facta, & ad successorem non transire, sive præponatur, sive postponatur proprium nomen personæ, nomini dignitatis; universim enim loquendo, per speciem restringitur, & determinatur genus, ergò etiam nomen dignitatis genericum per specificum nomen personæ restringitur, ut ultra personam proprio nomine expressam non extendatur, ac deposita etiam dignitate per resignationem v. g. aut translationem, commissio hæc non extinguatur, sed causa decidi possit ab hoc delegato, etiam si dignitatem adjectam non amplius habeat (nisi ob de-

lictum

si eum dignitate illa privatus sit talis, aut nisi statum impossibile cum dignitate annexa assumpserit) modò tempore delegationis, seu commissionis factæ, capax fuerit hujus commissionis. Si tamen plures ad eandem causam adjudicandam fuerint delegati, & unus eorum moriatur, reliquorum etiam delegatio, & jurisdictio expirat, prout habetur in *c. unus 42. h. t.* cum enim in tali casu omnes simul, & conjuncti procedere jussi sint, & omnes habeantur pro uno, consequenter si unus eorum moriatur, aut ex alio capite jurisdictioe privetur, reliqui nihil amplius poterunt circa causam sibi delegatam, nisi fortassis cum clausula, *si non omnes possint* &c. fuisset commissio facta, ut vivente adhuc altero inchoata causa jam fuisset, vel saltem, qui modò mortuus est, vivens adhuc vices suas alii condelegato commisisset.

§. III.

An, & quando potestas judicis delegati expiret morte delegantis?

SI delegatus ad justiciam, nondum accepit uti suâ jurisdictione, citando v. g. reum, ita ut res adhuc sit integra, expirat jurisdictio illius per mortem tam civilem, quam naturalem delegantis, sive hanc sciat delegatus, sive non sciat, modò publicè non ignoretur. Si verò causa commissa jam cœpta sit, non expirat illa per mortem delegantis, sed perpetuatur, usque dum causa commissa, & jam cœpta, finita fuerit, prout habetur *exc. 9. 20. & 30. h. t.* Neque enim re nondum cœpta efficaciter jurisdictio in delegatum translata fuit *c. quamvis 6. h. t. in 6.* Ad hanc autem perpetuandam in delegato

jurisdictionem, ut per mortem delegantis non expiret, licet sola citatio partium, ante mortem delegantis facta, sufficiat, quamvis ad partem nondum pervenerit, juxta *c. Gratium* non tamen sufficit sola subdelegatio, neque alia ad iudicium præparatio, citationem præcedens, ut est vocare notarium, testes, præcipere, ut citatio fiat, cum actus isti propriè non sint judiciales; qui etiam extra territorium iudicis, & sine causæ cognitione fieri possunt. Quæ autem hætenus dicta sunt de expirante jurisdictione delegati per mortem delegantis, etiam intelligi debent de expirante jurisdictione subdelegati per mortem subdelegantis.

§. IV.

Quibus casibus jurisdictio delegata non expiret per mortem delegantis etiam si res integra sit?

SUNT tamen aliqui casus, in quibus jurisdictio delegata non expirat per mortem delegantis, quamvis res adhuc integra sit. Et primò quidem, si ordinario iudici causa aliqua adjudicanda delegetur, quæ etiam sine tali delegatione jurisdictioni illius ordinariæ subest; in talenim casu, etiam si moriatur delegans re adhuc integra, potest tamen vi ordinariæ suæ jurisdictionis talem causam examinare, & judicare iudex hic, cum in hoc casu mandatam delegationis tantùm fuerit accessorium jurisdictioni ordinariæ, excitans illam ad satisfaciendum officio suo, juxta *c. licet 12. de off. ord.*

Secundò si jurisdictio seu commissio facta sit, nomine sive ratione Dignitatis committentis, ut si expressè dicatur: *Sedes Apostolica tibi hoc committit*; tum sicut ipsa Dignitas nunquam perit, sed

manet, quamvis persona, cui inhærebat, mortua sit, ita etiam delegatio talis per mortem personæ delegantis non expirat, etiam si res adhuc integra sit; plerumque tamen commissiones seu delegationes non à Dignitate, sed à persona procedunt.

§. V.

An mandata, seu commissiones gratia expirent morte committentis, si res sit integra, vel non integra?

Rescripta gratiæ non expirant morte concedentis, licet res integra adhuc sit, si gratia vel beneficium à Principe concessum, & quod decet esse permanent, juxta regulam 16. in 6. sit acceptatum, quales gratiæ factæ sunt plurimæ facultates comunitatibus, aut aliis absolute & indeterminate concessæ, absolventi, v. g. dispensandi, non residendi in loco beneficii &c. imò etiam si nondum acceptatum fuerit beneficium alicui factum, seu facta gratia, non expirat morte concedentis, etiam si nondum coepa fuerit executioni mandari, ita ut executio talis gratiæ fieri possit ab executoribus, nominatis etiam post mortem concedentis. *c. si super 9. h. 1. in 6.* siue meri, siue mixti executores fuerint; si tamen gratia facta nondum est, sed mandatario faciendâ committitur, tum si res adhuc est integra, expirat per mortem committentis, quia facilius impeditur faciendâ, quàm tollatur factum juxta gloss. in citatum *c. si super 17. facta*: & hinc si Pontifex mandat, ut alicui conferatur beneficium, vel cum illo dispensetur, si cognita causâ videatur gratia faciendâ, expirat morte talis concedentis gratia, quæ primùm est faciendâ, si res

moriente concedente adhuc integra sit. Si verò à Papa alicui conferatur beneficium cum commissione ad ordinarium, ut præbenda vacans, aut proximè vacatura conferatur, vel si dispenser cum eo Pontifex, preces tamen examinandas committat ordinario, non expirat gratia talis per mortem committentis, sed præbenda illi vi talis commissionis conferenda est, quamvis prius mortuus fuerit committens, aut preces nondum ante mortem committentis examinatæ fuerint, quia gratia jam facta fuit.

§. VI.

An & quomodo potestas judicis delegati finiatur per revocationem delegantis?

Finiri etiam jurisdictionem delegatam per revocationem ipsius ordinarii judicis, qui eam commisit, si res sit integra, indubitati juris est, siue dein delegatio facta fuerit ad universitatem causarum, siue ad causam particularem, siue pro foro interno, siue pro foro externo, siue voluntariæ jurisdictionis commissio illa fuerit, siue contentiosæ, cum talis revocans utatur jure suo, & quasi re propriâ. Imò etiam si coepum sit à delegato iudice iudicium, potest tamen iudex ordinarius causam alteri delegatam ad se revocare (juxta l. 58. ff. de iudiciis junct. gloss. 17. iudicium) non tantùm validè, sed etiam licitè, si iusta causa revocandi subsit; ita tamen ut hæc revocatio vim suam non habeat, nisi fuerit delegato intimata, & literæ v. g. revocationis si fuerint præsentatæ, prout sumitur ex *c. cum contingat 24. de rescript.* sicut enim delegatio vim suam non habet prius, quàm

AA. nisi per privilegium reale, ac perpetuum certo ordini v. g. concessa sit potestas eligendi, ad privilegia v. g. sua defendenda, Conservatorem. Videatur etiam de his Conservatoribus Trident. sess. 14. c. 5. de refer.

TITULUS XXX.

DE OFFICIO LEGATI.

§. I.

Quot sint genera, ac species Legatorum Sedis Apostolicae.

IN triplici differentia sunt Sedis Apostolicae Legati; alii sunt, & dicuntur, Legati à Latere, Cardinales scilicet, qui à latere quasi Summi Pontificis, cui in rebus arduis, & magni negotii assistunt, mitti solent: alii dicuntur Legati missi, qui à Summo Pontifice ad unam, aliãve provinciam mittuntur, ut officium Legatorum exercent; & quamvis quilibet Clerici hoc modo mitti possint, hodie tamen ordinariè, qui taliter mittuntur, sunt Prælati Ecclesiarum, qui ratione privilegiorum, quæ habent, jam Legati missi sive Nuntii Apostolici cum potestate Legatorum à Latere dicuntur, jam simpliciter tantum Legati missi, seu Nuntii Apostolici appellantur. Alii denique sunt Legati nati, qui Prælatuæ, seu dignitati suæ Ecclesiasticæ, officium, seu munus Legati Apostolici perpetuò annexum habent. Censentur autem omnes isti Legati ordinariam jurisdictionem habere in Provinciis, ad quas sunt deputati, c. 2. b. t. in 6. de quo plura in sequentibus.

§. II.

De jurisdictione, & potestate omnibus Legatis Pontificis communi.

Potestatem Legatorum Apostolicorum tum absolutè, tum quoad extensionem, aut restrictionem, pendere ex voluntate Papæ legantis, certissimi juris est; & hinc legationis suæ literas publicare solent, ubi ad Provincias sibi commissas pervenerint, ut nota sit eorum potestas, nisi Legati nota probitas, vel auctoritas, si Cardinalis sit, saltem quoad ea, quæ in generali officio legati continentur, fidem faciant. Et quamvis in genere officium eorum describatur in c. 2. b. t. in 6. & non tantum regulariter possint in suis Provinciis, quod possunt ordinarii locorum, sive Episcopi hi sunt, sive Archiepiscopi, imò amplius quid possint, cum ipsi etiam Ordinarii eorum jurisdictioni, etiam quoad pœnas subiciantur, non potest tamen Legatus, quamvis à Latere sit, Episcopum transferre ab uno Episcopatu ad alterum, unire sibi invicem duos Episcopatus, aut unum in duos dividere, Episcopos deponere, eorum resignationem admittere, aut alia, quæ specialiter Papæ